

İsmail Hakkı Bursevi (ks) Hazretlerinin Kaside-i Feridesi

Bir 'Elif' bul mekteb-i irfanda evvel 'ba'yı sor
Kad hamide eyleyip yay gibi andan 'ya'yı sor
Aslı abdır dediler eşyanın , anın aslı ne
Noktanın da var mıdır aslı var ol ma'nayı sor
Sidre nice münteha oldu semavat üstüne
Barigah-ı Mustafa'da ser çeken Tubayı sor
Heft deryaya neden tahsis olundu bu sular
Ya yedi ırmak nedir hem cuy u hem deryayı sor
İsm-i azam suretinde dairen madar olan
Ya'ni kim , bahr-ı muhite , cümle-i eşyayı sor
'Kaf' kim Kur'an içinde zikr olunur , ol nedir
Hem o 'kaf' üstünde per ü bal açan anıyı sor
Varmıdır bir kimse , bu sırr-ı azıymı fehm ide
Cism-i arş-ı azamı devreden ejderhayı sor
Nur içinde nar olur mu , gül içinde har-zar
Adem asi olduğu şol cennet-i me'vayı sor
Zehi zakkum-ı cehennem, ni'met-i cennet nedir
Asl u fer'i ile işbu zehr ile helvayı sor
İki evdir dediler amma ki aslı üç durur
Bu iki üç dar içinde devreden darayı sor
Fevk -ı dünyanın heva , vü tahtı hem oldu heva
Ber heva üzre ne vech ile durur dünyayı sor
Varmıdır bu nefsi-i mefhume aceb asl-ı sahih
Nefsi-i mefhumu dahi mefhum olan 'illa'yı sor
Halveti vü celveti bir ad olup kaldı heman
Kaç adeddir hem nedir bu ikiden esmayı sor
Dedi 'essultanu zillullahi fil arz' ol Habib
Zıl nedir zü-zıl nedir, bu iki bi-hemmayı sor
Her asırda saltanat kimde karar eyler acep
Ta huruc -ı mehdiye dek cümle bu alayı sor
Zahiren mehdiden İsa efdal olmuşken , neden
Eyledi Mehdi , takaddüm Hazret-i İsayı sor
Herkes ahval-i kıyametten haber anlar bilir
Cümleden müşkil olan şol sa'at-i kübrayı sor
Cümleden bir bir cevabın söyledikten sonra var
Bahr-ı ilm içre olan girdab-ı vaveylayı sor
'Hakkı'ya 'Hak' dedi 'la yüs'el' yürü hamüş ol
Nicedir Mevla-yı esrar-ı cihan-arayı sor
(Tasavvuf , no: 15/4,5,6 16/6,7 17/5,6)

Kaside-i Feride'nin , Rızauddin Remzi er Rufai (ks) tarafından yapılan şerhinin sadeleştirilmiş özeti

Eliften maksad , sırf istikamettir ki 'emr olunduğun gibi dosdoğru ol ' kelam-ı celiline masadak olan mürşid-i kamildir.Elif harfi yedi noktanın birleşmesi ile hasıl olmuştur. Bir mevhum çizgidir. Ki bu da mürşidlerin zahir veya batın yedi insani tavırdan mürur etmiş bir vücud-ı zilliden ibaret bulunması lüzumuna binaendir. Mekteb-i irfan ,saliklerin dergahıdır. 'Ba' dan murad , nübüvvet nuru ve velayettir ki , kavis , şehir-i ulum, ve noktası da babusseelamdır.

“Bir mürşid-i kamil bularak dergah-ı salikana intisab et ve evvelemerde velayet ve nübüvvet sırlarını öğren”

Kad hamide eylemekten maksad bar-ı sekl-i mücahedeyi yüklenmek demektir. Kaddın , yaya benzetilmesi eğilme, bükülmeden kinayedir. Esasen kaddın , keman teşbihi öteden beri kullanılan teşbihattandır. 'Ya' harfine gelince , bilinir ki 'ya' harfi en son harftir.Bu da ilimlerin en son gayesine işaretir ki bu son gaye de marifetullahıdır.

“Tam mücahedede bezl-i vücud derecesine vararak evelkilerin , sonuncuların ilmini içine alan mariifetullahı öğren”

Görünen eşyanın aslı sudur.Acaba kamil insanın aslı nedir ?

“Nokta” ile tarif edilen nur-i Muhammedinin (as) de aslı acaba nedir? Onu Öğren.

Semavat üzerinde , sidrenin son merhale olduğunu bildin ise barigah-ı Mustafa'nın (as) üstünde bulunan ve bütün makamları içine alan 'tuba' yı da öğren.

İlahi tecelliler , salike niçin yedi deryadan geliyor ve yedi ırmak vasıtası ile ulaşıyor, seyr ü süluk et de bunu öğren.

Her şeyi kuşatmış olan ve her yerde sari olan rahmet denizini öğren.

Kur'a-ı Kerimde , Allahü Subhanehu ve Teala'nın Kadir ve Kayyum sıfatlarına işaret eden 'Kaf' harfi ve 'kaf'ın ' üzerinde bulunup, O'nun (cc) zat nurlarına işaret eden noktalar nedir , onu öğren.

İblis , meleklerle beraber arşın etrafında dönücüdür.İşte bu anlaşılması zor bir durumdur.

Adem 'in (as) cennetten çıkmasına sebep olan İblisin bu durumu, nur içinde ateş, gül içinde dikenin bulunması gibidir.Bunları birleştiren ilahi kudret hayret vericidir.. Bu acaib sırları öğren.

Kahr ve lutf sıfatını aynı görmek lazımdır ki rıza makamına ulaşabilesin. Bunu öğren.

Cennet, cehennem ve cernalde devreden kamil insanı sor. Çünkü insanı kamil ateş için cehennemden korkmaz ve nimeti için cenneti istemez. Cemali de kendisi için istemez.Her üçünde de Hakk'ın (cc) izni ile dönücüdür.

Dünya gezegeninin her tarafı boşluktur. Dünya , bu boşlukta nasıl duruyor. Onu öğren.

Nefs, zulmet ile nurlar arasında , mevhum bir gölgeden ibarettir. “Lailahe illa Allah “ kelime-i tayyibesinde ki 'illa' kelimesi de mevhumdur. Çünkü 'illa'dan öncesi söylenmezse 'illa' ya , ihtiyaç kalmaz. 'Allah (cc)' ism-i celali ise daim ve bakidir. 'la' yı 'illa' yı bırak da kendini bil.

Halvet ve celvetin ikisi de birdir. Sadece isimleri farklıdır. Bu ikisinden ism-i azamı öğren.

Peygamberimiz (as) buyurdu ki, 'zamanın kutbu , yeryüzünde , Allahü Subhanehu ve Tealanın gölgesidir.' Acaba , O'nun (cc) gölgesinden kastedilen mana nedir, onu öğren.

Senin iç aleminde , 'mehdi' yani veled-i kalb zuhur edinceye kadar seni idare eden , mukaddes zatları öğren.

Kalb makamına vasıl olan salikte veled-i kalb zuhur eder. İç alemindeki makam-ı mehdi budur. Arkasından , ruh makamına vasıl olursa ' Ona ruhumdan üfledim' ayet-i celilesinin sırrına erişir. Burası da iç alemdeki , makam-ı İsa 'dır (as). Dünya aleminde , Hz.İsa (as) önce gelmiş olmasına rağmen, iç alemde, makam-ı İsa (as) , Mehdi'den sonra yer almaktadır. Herkes kıyamet gününü düşünür.Sen, saat-i kübrayı düşün, onun lezzetini tat ki , o aşk ile hayretten hasıl olan bir lezzettir. Saat-i kübra , vuslat ile firkat arasında bir andır.Ayrılıkta kavuşmak ümidi, kavuşmakta ise ayrılık korkusu vardır.

Bunların hepsini öğrendikten sonra, ilmi, kendi nefsine mal edip, ilmin sana perde olmasını ve kıyl u kal ile uğraşmanın tehlikelerini de öğren.

Ey Hakkı ! Hakk Celle ve Ala ' O'nun (cc) yaptığından sual edilmez' buyurdu. Sen var sükut et. Cihanara olan bu kadar esrarın sahibini sor öğren.

(Tasavvuf Ceridesi, sayı , 15,16,17)